

Tapu'i 'a e ifi tapaka'
'i ho'o me'alele'

Image courtesy of NZ Transport Agency

Te Whatu Ora
Health New Zealand

Te Kāwanatanga o Aotearoa
New Zealand Government

Tapu'i 'a e ifi tapaka' 'i ho'o me'alele'

Ke fakasi'isi'i 'a e feangai 'a e fānaú 'i ha'anau mānava'aki 'a e 'ahu'i tapaka 'oku puhi ki tu'a 'e he kau ifi tapaká, na'e kamata me'i he 'aho 28 'o Nōvema 2021 'a e ta'efakalao 'a e ifi tapaká 'i ha me'alele 'oku 'i ai ha fānau 'oku si'i hifo 'i he ta'u 18 honau ta'u motu'á.

'Oku fakatu' utāmaki lahi 'aupito ki ho'o fānau' 'a e ifi tapaka 'i he loto me'alele' koe'uhi':

- Te nau 'ahuina he 'ahu'itapaka' mo mānava'aki, pea ma'u ngofua kinautolu 'e he mahaki', hangē ko e mahaki-fatafata', telinga-hafu' pe mahaki hela'.
- 'I he tutupu hake 'a e longa'ifānau' 'o mamata 'oku ifi 'a honau kaungame'a' /fāмили' /kainga', 'e 'ange'ange ai pē 'a e malava ke ma'u kinautolu 'e he ifi tapaka'.

Koe 'ahu'itapaka' 'i he loto me'alele'

- He'ikai lava 'e he takai hifo ia 'o e sio'ata 'o e me'alele' ke ne to'o kotoa 'a e kona'itapaka'.
- 'E kei tauma'u pē 'a e kona'itapaka' ia neongo ka 'osi atu' 'a e 'ahu' mo e namutapaka'.
- 'Oku 'ikai lava 'a e longa'ifānau' ia 'o faka'ehi'ehi me'i' he 'ahu'itapaka' 'i he loto me'alele'.

Ko e fanga ki'i me'a faingofua ke fai ke 'oua 'e fai ai ha ifi tapaka 'i ho'o me'alele'

- 'Ai ha'o lao – 'oku tapu ke ifi tapaka 'i ho'o me'alele' ha taha pē he taimi kotoa pē.
- Fufulu ke ma'a ekiaki 'a e me'a-tūefu 'i ho'o me'alele'.
- To'o 'aupito 'a e masi tutu tapaka ia 'o e me'alele'.
- 'Ai ke 'ilo 'e he kakai kehe' – 'ai ha faka'ilonga "Smokefree" (tapu ifi tapaka) 'i he matapaa' sio'ata 'o ho'o me'alele'.
- Kole ki ho famili' mo e kāinga' ke nau poupu atu 'aki 'a e tapu ifi tapaka 'i ho'o me'alele'.

Ko e 'ahu'itapaka' ko e fio ia 'o e 'ahu me'i' ha fo'i tapaka (sikaleti) mo e 'ahu 'oku puhi mai 'e ha taha ifi tapaka. 'Oku laka hake he 200 'a e fa'ahinga naunau kona mate 'oku 'i ai' pea ko e ni'ihī 'o e kona ko ia' 'oku fakatupu kanisa.

Hoko ko ha sīpinga lelei, pea 'oua 'aupito na'a' ke ifi tapaka 'o ka 'oku 'i ai ha fānau he feitu'u 'oku' ke 'i ai'. Ka pehē pea 'e ngali ke fakasi'isi'i ange leva heni ha'anau tupu hake 'o ifi tapaka.